

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

ДУДЛА ПАВЛО АНДРІЙОВИЧ

УДК 351.823

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАПОБІГАННЯ
ПРАВОПОРУШЕННЯМ У НАФТОГАЗОВІЙ ГАЛУЗІ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук

Київ–2026

Дисертацією є рукопис

Роботу виконано в Науково-дослідному інституті публічного права

Науковий керівник:

кандидат юридичних наук, доцент

Томма Роман Павлович,

Національна академія внутрішніх справ,

доцент кафедри оперативної-розшукової діяльності та національної безпеки

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор,

заслужений діяч науки і техніки України

Юнін Олександр Сергійович,

Дніпровський державний університет внутрішніх справ, проректор

доктор юридичних наук, старший дослідник

Шкарупа Костянтин Вікторович,

Департамент організаційного забезпечення діяльності

Бюро економічної безпеки України,

старший інспектор з особливих доручень

Захист відбудеться 10 квітня 2026 року о 11:00 на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.007.03 у Національній академії внутрішніх справ за адресою: 03035, м. Київ, пл. Солом'янська, 1

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Національної академії внутрішніх справ за адресою: 03035, м. Київ, пл. Солом'янська, 1

Реферат розіслано 10 лютого 2026 року

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

Андрій АНТОЩУК

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах повномасштабної агресії російської федерації проти України було актуалізовано низку проблем, які протягом тривалого часу залишалися не цілком усвідомленими та розв'язаними. Однією з них є низький рівень реалізації заходів щодо забезпечення безпеки критичної інфраструктури, а також відсутність ефективної організаційної структури управління нею. Передусім це стосується об'єктів паливно-енергетичного сектору, які зазнають постійних масштабних руйнувань через атаки держави-агресора. Задля подолання такої проблеми в Україні протягом останніх років триває правотворча діяльність, спрямована як на вдосконалення діяльності суб'єктів, відповідальних за безпеку паливно-енергетичного сектору загалом і діяльності нафтогазової галузі зокрема, так і на підвищення якості відповідного правового забезпечення.

2023 року розпорядженням Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2023 року № 825-р було затверджено Національний план захисту та забезпечення безпеки та стійкості критичної інфраструктури, у якому одним зі стратегічних завдань було визначено правову регламентацію діяльності суб'єктів національної системи захисту критичної інфраструктури¹. Проте системний аналіз сукупності законодавчих та інших нормативно-правових актів, які визначають адміністративно-правові засади запобігання правопорушенням у паливно-енергетичному секторі загалом і нафтогазовій галузі зокрема, засвідчує відсутність ефективних заходів, здатних унеможливити вчинення деліктів і сприяти посиленню локального безпекового середовища. На сучасному етапі державотворення актуальними деліктами залишаються: порушення вимог екологічного законодавства під час здійснення діяльності в нафтогазовій галузі; порушення вимог охорони праці та безпечного ведення робіт під час здійснення діяльності в нафтогазовій галузі; порушення правил і вимог щодо користування паливно-енергетичними ресурсами; правопорушення у сфері господарської діяльності, що здійснюються у нафтогазовій галузі.

Основними факторами, що спричинили правопорушення, які вчиняють у нафтогазовій галузі, є: рудиментарність положень Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП) щодо невідповідності законодавству, яке регулює відносини в паливно-енергетичному секторі загалом і нафтогазовій галузі зокрема; невідповідність положень адміністративного законодавства стандартам і рекомендаціям здійснення діяльності в нафтогазовій галузі, викладеним у міжнародних та європейських правових документах; брак комплексних стратегічних/концептуальних документів, які систематизували б заходи із забезпечення безпеки об'єктів критичної інфраструктури паливно-енергетичного сектору; відсутність чіткої диференціації повноважень суб'єктів, які реалізують заходи із запобігання правопорушенням, що вчиняють у нафтогазовій галузі. Отже, зазначене зумовлює потребу в консолідації зусиль

---

¹ Національний план захисту та забезпечення безпеки та стійкості критичної інфраструктури, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2023 р. № 825-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/825-2023-%D1%80#Text>

теоретиків і практиків з удосконалення механізму адміністративно-правового запобігання правопорушенням, що вчиняють у нафтогазовій галузі.

Адміністративно-правові засади запобігання правопорушенням, що вчиняють у нафтогазовій галузі, були предметом дослідження таких учених, як Р. С. Алімов, О. М. Бандурка, Ю. П. Битяк, С. С. Вітвіцький, Я. Г. Воронін, І. П. Голосніченко, С. М. Гусаров, О. В. Джафарова, Д. В. Журавльов, М. Х. Корецький, Е. С. Кривов'яз, Р. А. Сербин, Є. Ю. Соболь. У низці наукових праць побічно розглядали проблеми забезпечення діяльності паливно-енергетичного комплексу загалом і нафтогазової галузі зокрема А. А. Вознюк, А. П. Гетьман, В. В. Голіна, Б. М. Головкін, О. М. Джужа, Ю. О. Ліпін, П. П. Михайленко, А. В. Савченко, В. Я. Тацій та ін.

Науковий внесок учених має важливе теоретико-прикладне значення. Водночас низка актуальних проблем залишається нерозв'язаними, зокрема щодо: складів адміністративних правопорушень, а також санкцій, які можуть бути застосовані за їх вчинення; способів посилення механізму запобігання правопорушенням, що вчиняють у нафтогазовій галузі; виявлення сучасних засобів і заходів, здатних сприяти підвищенню ефективності адміністративно-правового механізму запобігання правопорушенням, що вчиняють у нафтогазовій галузі, тощо. Отже, зазначене зумовило актуальність теми дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана відповідно до Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року, затвердженої Указом Президента України від 11 серпня 2021 року № 347/2021, Стратегії енергетичної безпеки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2021 року № 907-р, Національного плану захисту та забезпечення безпеки та стійкості критичної інфраструктури, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2023 року № 825-р, Рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про організацію захисту та забезпечення безпеки функціонування об'єктів критичної інфраструктури та енергетики України в умовах ведення воєнних дій», уведеного в дію Указом Президента України від 17 жовтня 2023 року № 695/2023. Робота відповідає тематиці наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок Міністерства освіти і науки на 2022–2026 роки (наказ МОН України від 3 лютого 2022 року № 109), тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки (наказ МВС України від 11 червня 2020 року № 454), Основних напрямів наукових досліджень Науково-дослідного інституту публічного права на 2021–2025 роки.

Тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Науково-дослідного інституту публічного права 22 грудня 2015 року (протокол № 6).

Мета і задачі дослідження. Метою дисертаційного дослідження є формування адміністративно-правових засад запобігання правопорушенням у нафтогазовій галузі з розробленням заходів, спрямованих на вдосконалення національного законодавства та практики його застосування.

Для досягнення визначеної мети в дисертації поставлено і вирішено такі основні *задачі*:

- проаналізувати діяльність нафтогазової галузі як предмета адміністративно-правового регулювання;
- визначити стан дослідження проблем адміністративно-правового запобігання правопорушенням у нафтогазовій галузі;
- схарактеризувати міжнародний та європейський досвід запобігання правопорушенням у нафтогазовій галузі;
- систематизувати правопорушення, які вчиняють у нафтогазовій галузі;
- проаналізувати систему суб'єктів адміністративно-правового регулювання діяльності національної нафтогазової галузі;
- висвітлити сутність і зміст методів запобігання правопорушенням у нафтогазовій галузі;
- дослідити способи вдосконалення адміністративного законодавства, яке регламентує діяльність нафтогазової галузі;
- сформулювати рекомендації з удосконалення адміністративно-правового запобігання правопорушенням у нафтогазовій галузі з огляду на *acquis communautaire*.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у сфері здійснення діяльності із запобігання правопорушенням у нафтогазовій галузі.

Предмет дослідження – адміністративно-правові засади запобігання правопорушенням у нафтогазовій галузі.

Методи дослідження. У дисертаційному дослідженні використано сукупність загальнонаукових і спеціально-наукових методів, які обрано відповідно до предмета дослідження, а також мети й завдань. *Метод структурно-функціонального аналізу* надав можливість проаналізувати систему суб'єктів, а також способів державного управління, визначити місце та роль кожного елементу в механізмі запобігання правопорушенням, що вчиняють у паливно-енергетичному комплексі загалом і нафтогазовій галузі зокрема (підрозділи 1.1, 2.2, 2.3). За допомогою *догматичного (формально-юридичного) методу* було проаналізовано адміністративно-правові норми, у яких встановлено відповідальність за правопорушення, що вчиняють у нафтогазовій галузі (підрозділ 2.1). *Системно-структурний метод* дав змогу дослідити адміністративно-правовий механізм запобігання правопорушенням, що вчиняють у нафтогазовій галузі (усі розділи); *порівняльно-правовий метод* використано під час дослідження міжнародного та європейського досвіду запобігання правопорушенням, що вчиняють у нафтогазовій галузі та виявлення способів узгодження положень національного законодавства з правом Європейського Союзу (підрозділ 1.3, розділ 3); *метод юридичного аналізу* надав можливість сформулювати систему змін і доповнень до КУпАП України в частині адміністративної відповідальності за правопорушення, що вчиняють у паливно-енергетичному секторі (усі розділи); *метод контент-аналізу* надав можливість опрацювати матеріали судової практики щодо особливостей притягнення до

адміністративної відповідальності за вчинення правопорушень у нафтогазовій галузі (всі розділи).

Емпіричну базу дослідження становлять статистика правоохоронних органів щодо кількості вчинених правопорушень у нафтогазовій галузі та матеріали судової практики.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним з перших в Україні комплексних монографічних дослідженнях адміністративно-правових засад запобігання правопорушенням у нафтогазовій галузі в умовах дії особливого правового режиму воєнного стану з розробленням заходів, спрямованих на вдосконалення національного законодавства та практики його застосування. У роботі обґрунтовано низку положень, висновків і рекомендацій, зокрема:

вперше:

– з огляду на зарубіжний досвід, а також положення національного антикорупційного законодавства, доведено доцільність закріплення одним з основних завдань Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, реалізацію контролю за створенням і запровадженням у діяльність нафтогазових компаній комплаєнс-процедур з метою запобігання корупційним ризикам та порушенням антимонопольного законодавства;

– визначено напрями запобігання адміністративним правопорушенням у нафтогазовій галузі в умовах воєнного стану, до яких віднесено: 1) удосконалення нормативно-правового забезпечення (гармонізація національного законодавства з міжнародними і європейськими стандартами, перегляд й оновлення правил ліцензування та контролю в цій сфері тощо); 2) посилення організаційно-управлінських та економічних заходів (розроблення процедур комплаєнс-контролю, мінімізація корупційних ризиків, удосконалення взаємодії між суб'єктами, відповідальними за реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, тощо); 3) підвищення ефективності інформаційно-просвітницьких заходів;

– аргументовано доцільність встановлення адміністративної відповідальності за знищення, приховування або фальсифікацію інформації, пов'язаної зі здійсненням морських нафтогазових операцій, а також за порушення вимог щодо збору та збереження відповідних даних;

удосконалено:

– теоретичні підходи до класифікації правопорушень, які вчиняють у нафтогазовій галузі за такими критеріями: 1) за галуззю законодавства: кримінальні правопорушення; адміністративні правопорушення, господарські правопорушення; цивільні правопорушення; екологічні правопорушення; 2) за характером наслідків: правопорушення з майновою шкодою; правопорушення з екологічною шкодою; правопорушення, що спричиняють негативний вплив на енергетичну безпеку; правопорушення, що спричиняють репутаційну шкоду; 3) за суб'єктним складом: правопорушення, що вчиняють фізичні особи; правопорушення, що вчиняють юридичні особи; правопорушення, що вчиняють спеціальні суб'єкти;

– наукові підходи до класифікації суб'єктів адміністративно-правового регулювання в нафтогазовій галузі: 1) за рівнем державного управління: суб'єкти, які здійснюють повноваження загальнодержавного характеру; центральні органи виконавчої влади галузевої, міжгалузевої та функціональної компетенції; центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом; органи місцевого самоврядування; 2) за способом реалізації адміністративно-правових повноважень: суб'єкти, які здійснюють правотворчу діяльність; суб'єкти, які здійснюють дозвольно-ліцензійну діяльність; суб'єкти, які здійснюють контрольню-наглядову діяльність; суб'єкти, які здійснюють координацію; 3) за функціональною спрямованістю адміністративно-правових повноважень: суб'єкти стратегічного управління; суб'єкти, які здійснюють державне регулювання та ресурсне забезпечення нафтогазової галузі; суб'єкти, що контролюють відносини між роботодавцем і працівником з питань безпеки та виробничого середовища;

– положення щодо систематизації заходів, спрямованих на забезпечення дотримання законодавства у сфері використання надр: спеціальні адміністративно-господарські – анулювання спеціального дозволу; призупинення діяльності підприємства; вилучення видобутих із порушенням законодавства ресурсів; дисциплінарна відповідальність, яку може бути застосовано до працівників підприємств, які порушили законодавство в досліджуваній сфері, що пов'язано з невиконанням або неналежним виконанням обов'язків; цивільно-правова відповідальність – відшкодування збитків, які було заподіяно державі через порушення законодавства у сфері використання надр; адміністративна відповідальність за правопорушення, пов'язані з порушенням вимог щодо охорони надр; кримінальна відповідальність за порушення правил охорони або використання надр;

дістало подальший розвиток:

– доктринальні підходи стосовно доцільності розроблення стратегії забезпечення безпеки об'єктів критичної інфраструктури паливно-енергетичного комплексу в умовах дії особливого правового режиму воєнного стану, яка має визначати ключові загрози для його об'єктів; основні напрями забезпечення безпеки об'єктів ПЕК (технічної, кадрової, кібербезпеки тощо); систему управління та координації, зокрема ролі операторів ПЕК й особливостей взаємодії з міжнародними партнерами; програму фінансового та ресурсного забезпечення; способи здійснення моніторингу/аудиту й оцінювання ефективності;

– наукові підходи до систематизації напрямів розвитку національного законодавства щодо запобігання адміністративним правопорушенням у нафтогазовій галузі та наближення його до *acquis communautaire*: 1) забезпечення поетапного правового механізму захисту даних під час здійснення морських нафтогазових операцій шляхом встановлення алгоритму збору та захисту технічних та експлуатаційних даних під час морських нафтогазових операцій, а також встановлення адміністративної та кримінальної відповідальності за його порушення; 2) сприяння подальшому розвитку механізму забезпечення безпеки критичної інфраструктури в енергетичному

секторі, зокрема шляхом встановлення відповідальності за порушення вимог щодо забезпечення кіберзахисту об'єктів критичної інфраструктури; 3) удосконалення механізму захисту екологічної безпеки під час здійснення діяльності в нафтогазовій галузі; 4) посилення комплаєнс-процедур, які здійснюються у межах нафтогазової промисловості.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони впроваджені та можуть бути використані в:

– *науково-дослідній роботі* – для проведення досліджень, метою яких є розв'язання проблем адміністративної відповідальності за вчинення правопорушень у нафтогазовій галузі (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ від 20 лютого 2026 року № 40-нд);

– *освітньому процесі* – під час викладання навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративна відповідальність», «Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції», а також під час підготовки лекцій та навчальних посібників із цих дисциплін (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ від 20 лютого 2026 року № 39-оп).

Апробація результатів дисертації. Результати дослідження оприлюднено на круглих столах і науково-практичних конференціях: «Сучасна доктрина юридичної практики та правоохорони» (Київ, 22 березня 2024 року); «Право і правоохоронна діяльність: сучасний вимір і виклики глобалізації» (Київ, 6 грудня 2024 року); «Актуальні питання реформування правової системи держави: теорія та практика» (Київ, 30 травня 2025 року); «Право і правоохоронна діяльність: сучасний вимір і виклики глобалізації» (Київ, 5 червня 2025 року); «Дотримання процесуальних прав осіб під час досудового розслідування в Україні» (Київ, 24 жовтня 2025 року).

Публікації. Основні положення дисертації опубліковано в десяти наукових працях, серед яких чотири статті у наукових фахових періодичних виданнях, одна – у зарубіжному виданні, та п'ять тез доповідей, оприлюднених на науково-практичних заходах.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, що містять вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел (188 найменувань на 20 сторінках) і двох додатків на 6 сторінках. Повний обсяг дисертації становить 208 сторінок, обсяг основного тексту дисертації – 182 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** визначено актуальність теми дослідження, зв'язок із науковими програмами, планами й темами, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання та методологічні засади дослідження. Висвітлено наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, наведено дані щодо їх апробації, схарактеризовано структуру й обсяг дисертації.

Розділ 1 «Теоретико-правові засади запобігання правопорушенням у нафтогазовій галузі» має три підрозділи.

У підрозділі 1.1 *«Діяльність нафтогазової галузі як предмет адміністративно-правового регулювання»* визначено основні особливості, а також окреслено сукупність правових норм, що регулюють діяльність у нафтогазовій галузі.

З огляду на визначені в ст. 5 Закону України «Про нафту і газ» принципи державної політики в нафтогазовій галузі, доведено доцільність розширення переліку завдань адміністративно-правового регулювання нафтогазової галузі, до яких віднесено такі: 1) забезпечення постійного й безперервного збалансування видобутку, постачання і споживання газу; 2) забезпечення розвитку та підвищення ефективності діяльності нафтогазової галузі; 3) забезпечення безпеки експлуатації об'єктів нафтогазової галузі; 4) забезпечення наявності всіх можливих і доцільних видів юридичної відповідальності для постачальників газу та нафти; 5) забезпечення дотримання правил екологічної безпеки в діяльності нафтогазової галузі; 6) розроблення, запровадження та встановлення правил додержання норм суб'єктами, що здійснюють діяльність у нафтогазовій галузі.

Аргументовано, що до ознак нафтогазової галузі як предмета адміністративно-правового регулювання належать такі: 1) нафтогазова галузь є сферою публічного управління, оскільки передбачає наявність відносин між державою та суб'єктами господарювання; 2) законодавство передбачає чітко визначену систему суб'єктів, які здійснюють державну політику та регулювання нафтогазової галузі; 3) Закон України від 12 липня 2001 року № 2665-III «Про нафту і газ» чітко визначає способи державного регулювання діяльності в нафтогазовій галузі; 4) законодавство встановлює особливості правовідносин у сфері користування нафтогазоносними надрами, а саме потребу в отриманні спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, який надає центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр; 5) законодавство визначає межі та порядок здійснення державного контролю та нагляду за дотриманням правил і нормативів користування нафтогазоносними надрами й умов спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами та угоди про умови користування нафтогазоносними надрами.

У підрозділі 1.2 *«Стан дослідження проблем адміністративно-правового запобігання правопорушенням у нафтогазовій галузі»* проаналізовано наукові підходи до розв'язання проблем адміністративно-правового запобігання правопорушенням у нафтогазовій галузі, а також визначено доктринальні прогалини.

Здійснено розподіл наукових праць за основними напрямками: 1) ті, у яких аналізують особливості здійснення державного контролю в нафтогазовому секторі; 2) ті, у яких визначають адміністративно-правові засади державного регулювання нафтогазової галузі; 3) ті, у яких аналізують особливості адміністративно-правового регулювання нафтогазового комплексу України;

4) ті, у яких досліджують особливості забезпечення екологічної безпеки під час виконання діяльності з видобутку нафти та газу; 5) ті, у яких розмежовують адміністративні та кримінальні правопорушення, що здійснюються у нафтогазовій галузі, а також визначають правила кримінально-правової кваліфікації.

За результатами аналізу праць учених визначено, що адміністративно-правовий механізм за сучасних умов слід розглядати як інструмент динамічного впливу, елементи якого мають бути диференційовані відповідно до рівня, на якому їх реалізують. У контексті нафтогазової галузі цю систему може бути диференційовано на такі рівні: 1) загальнодержавний (стратегічний) рівень – формування державної енергетичної політики, розвиток енергетичного сектору; 2) регуляторний рівень – встановлення правил здійснення діяльності в нафтогазовій галузі (надання дозволів, визначення стандартів тощо); 3) контроль-наглядний рівень – забезпечення перевірки відповідності діяльності положенням законодавчих та інших нормативно-правових актів, унеможливлення вчинення деліктів (моніторинг, аудит, застосування адміністративних і дисциплінарних стягнень); 4) організаційно-правовий рівень – забезпечення своєчасної превенції; притягнення до юридичної відповідальності (анулювання дозволів, відшкодування шкоди, усунення наслідків тощо).

У підрозділі 1.3 «Міжнародний та європейський досвід запобігання правопорушенням у нафтогазовій галузі» проаналізовано міжнародні стандарти й основні механізми правового регулювання діяльності в нафтогазовій галузі, які застосовують у провідних європейських державах.

Визначено основні напрями, за якими здійснюють заходи запобігання правопорушенням у нафтогазовій галузі в країнах Європи: 1) боротьба з корупцією, забезпечення прозорості та доброчесності діяльності в нафтогазовій галузі; 2) забезпечення безпечних умов провадження діяльності в нафтогазовій галузі; 3) захист навколишнього середовища; 4) розроблення та впровадження належних комплаєнс-процедур; 5) сприяння розвитку енергетичного комплексу, захист об'єктів критичної інфраструктури.

Визнано доцільним імплементувати досвід зарубіжних держав щодо запобігання правопорушенням, що вчиняють у нафтогазовій галузі, а саме: 1) встановлення особливих адміністративних санкцій за правопорушення в нафтогазовій галузі, які призвели до порушення екологічної безпеки (Норвегія); 2) закріплення обов'язку щодо створення та запровадження в діяльність нафтогазових компаній комплаєнс-процедур, зокрема це також стосується і приватних компаній (Франція); 3) удосконалення превентивної моделі шляхом створення та запровадження превентивних заходів у стратегіях розвитку нафтогазової галузі (Франція); 4) створення диференційованого та розгалуженого алгоритму отримання ліцензії на здійснення діяльності в нафтогазовій галузі (Велика Британія).

Розділ 2 «Адміністративно-правові засади запобігання правопорушенням у нафтогазовій галузі» охоплює три підрозділи.

У підрозділі 2.1 *«Класифікація правопорушень, які вчиняються в нафтогазовій галузі»* систематизовано правопорушення, які вчиняють у нафтогазовій галузі, визначено їх особливості залежно від галузевої спрямованості порушених норм.

Встановлено, що класифікація правопорушень у нафтогазовій галузі є доволі розгалуженою, оскільки протиправні діяння посягають не тільки безпосередньо на надра, а й на енергетичну безпеку держави, екологічну безпеку, господарську діяльність тощо. Класифікувати зазначені правопорушення доцільно за такими критеріями: 1) за галуззю законодавства: кримінальні правопорушення, адміністративні правопорушення, господарські правопорушення, цивільні правопорушення, екологічні правопорушення; 2) за характером наслідків: правопорушення з майновою шкодою; правопорушення з екологічною шкодою; правопорушення, що спричиняють негативний вплив на енергетичну безпеку; правопорушення, що спричиняють репутаційну шкоду; 3) за суб'єктним складом: правопорушення, що вчиняють фізичні особи; правопорушення, що вчиняють юридичні особи; правопорушення, що вчиняють спеціальні суб'єкти.

У підрозділі 2.2 *«Суб'єкти адміністративно-правового регулювання діяльності національної нафтогазової галузі»* проаналізовано компетенцію, повноваження та роль суб'єктів адміністративно-правового регулювання в забезпеченні державного управління, контролю та запобігання правопорушенням, що вчиняють у нафтогазовій галузі.

Констатовано, що Верховна Рада України є органом законодавчої влади, який приймає законодавчі акти, що врегульовують діяльність у нафтогазовій галузі, Кабінет Міністрів України є вищим органом виконавчої влади, який забезпечує проведення політики у сфері охорони природи, екологічної безпеки та природокористування, а також спрямовує і координує роботу міністерств й інших органів виконавчої влади у сфері надрокористування. Міністерство енергетики України безпосередньо забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому та нафтогазопереробному комплексі.

Визначено, що органи місцевого самоврядування забезпечують територіальне, екологічне й організаційне регулювання діяльності в нафтогазовій галузі загалом і суб'єктів господарювання зокрема, фактично виконуючи проміжну роль між державою, бізнесом і територіальною громадою. Водночас органи місцевого самоврядування не залучені до формування державної енергетичної політики, однак здійснюють локальне публічне управління та здійснюють локальний контроль.

Доведено, що Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, є основним суб'єктом комплаєнс-процедур у сфері нафтогазової галузі. Комісія дотична до: формування та реалізації нормативно-правових заходів – шляхом розроблення та затвердження інструкцій, умов і правил провадження ліцензійної діяльності, формування

інвестиційних програм, методик та порядків, алгоритмів, типових форм господарських договорів тощо; формування та реалізації організаційно-контрольних заходів – шляхом здійснення перевірки дотримання ліцензійних умов, визначення умов доступу до товарів, послуг, отриманих унаслідок здійснення діяльності в нафтогазовій галузі тощо; формування та реалізації санкційних заходів – шляхом прийняття рішення про застосування адміністративно-господарських санкцій, унеможливлення порушення ліцензійних умов.

У підрозділі 2.3 «Методи запобігання правопорушенням у нафтогазовій галузі» визначено види й особливості застосування методів запобігання правопорушенням у нафтогазовій галузі, а також проаналізовано відповідні організаційно-правові та контрольні механізми.

Визначено, що застосування методу ліцензування у сфері нафтогазової діяльності реалізується через унеможливлення користування нафтогазоносними надрами без спеціального дозволу шляхом: 1) визначення принципів надання спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами (ст. 12 Закону України «Про нафту і газ»); 2) диференціація видів спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами (ст. 13 Закону України «Про нафту і газ»); 3) визначення порядку надання спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами (ст. 14 Закону України «Про нафту і газ»); 4) обмеження строку дії спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами та їх диференціація (ст. 17 Закону України «Про нафту і газ»); 5) визначення прав й обов'язків користувачів нафтогазоносними надрами (ст. 20 Закону України «Про нафту і газ»); 6) встановлення державного контролю та нагляд за дотриманням правил і нормативів користування нафтогазоносними надрами й умов спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами та угоди про умови користування нафтогазоносними надрами (ст. 29 Закону України «Про нафту і газ»); 7) запровадження та забезпечення функціонування Державного реєстру спеціальних дозволів на користування надрами, Державного реєстру нафтових та газових свердловин; 8) унеможливлення отримання спеціального дозволу без участі в аукціоні (електронних торгах), за винятком випадків, передбачених ч. 1 ст. 16-2 Кодексу України про надра.

Констатовано, що сфери контролю можна диференціювати залежно від переліку повноважень суб'єктів, які його здійснюють, на такі: 1) контроль за використанням надр (Державна служба геології та надр України); 2) контроль за дотриманням законодавства у сфері екологічної безпеки (Державна екологічна інспекція); 3) контроль за дотриманням порядку ліцензування діяльності в нафтогазовій галузі (Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг); 4) контроль за дотриманням правил функціонування енергетичних ринків й економічною обґрунтованістю цін і тарифів (Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг); 5) контроль за дотриманням правил охорони праці та промислової безпеки (Державна служба з питань праці). Контроль і

нагляд за діяльністю в нафтогазовій галузі здійснюють на державному рівні – загальне державне управління у нафтогазовому комплексі, а також на місцевому рівні, що здійснюють органи місцевого самоврядування.

Розділ 3 «Удосконалення адміністративно-правового регулювання та запобігання правопорушенням у нафтогазовій галузі з урахуванням *acquis communautaire*» має два підрозділи.

У підрозділі 3.1 «Удосконалення адміністративного законодавства, яке регламентує діяльність нафтогазової галузі» аналіз положень адміністративного законодавства дав змогу систематизувати адміністративні правопорушення, що вчиняють у нафтогазовій галузі, на такі групи: 1) адміністративні правопорушення, пов'язані з порушенням законодавства з безпечного ведення робіт у галузях промисловості; 2) адміністративні правопорушення, пов'язані з витрачанням/використанням/користуванням паливно-енергетичними ресурсами; 3) адміністративні правопорушення, пов'язані з порушенням екологічних норм під час здійснення діяльності в нафтогазовій галузі.

З'ясовано, що основними напрямками запобігання адміністративним правопорушенням у нафтогазовій галузі є такі: 1) удосконалення нормативно-правового забезпечення (гармонізація національного законодавства з міжнародними та європейськими стандартами, удосконалення правил ліцензування та контролю в цій сфері тощо); 2) посилення організаційно-управлінських й економічних заходів (розроблення процедур комплаєнс-контролю, мінімізація корупційних ризиків, удосконалення взаємодії між суб'єктами, відповідальними за реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, тощо); 3) підвищення ефективності інформаційно-просвітницьких заходів.

У підрозділі 3.2 «Удосконалення адміністративно-правового механізму запобігання правопорушенням у нафтогазовій галузі з урахуванням *acquis communautaire*» запропоновано способи вдосконалення адміністративно-правових механізмів запобігання правопорушенням у нафтогазовій галузі з огляду на вимоги й стандарти *acquis communautaire*, а також визначено можливості імплементації відповідних норм і практик у національне законодавство України.

Систематизовано основні міжнародні та європейські правові документи, положення яких доцільно інтегрувати в національне законодавство у сфері регулювання діяльності в нафтогазовій галузі: Директива (ЄС) 2023/1791 Європейського парламенту та Ради від 13 вересня 2023 року щодо енергоефективності та внесення змін до Регламенту (ЄС) 2023/955; Директива 2013/30/ЄС Європейського парламенту та Ради від 12 червня 2013 року про безпеку морських нафтогазових операцій та внесення змін до Директиви 2004/35/ЄС; Директива Європейського парламенту і Ради (ЄС) 2022/2555 від 14 грудня 2022 року про заходи для високого спільного рівня кібербезпеки на всій території Союзу, внесення змін до Регламенту (ЄС) № 910/2014 і Директиви (ЄС) 2018/1972 та скасування Директиви (ЄС) 2016/1148 (Директива NIS 2).

Наведено додаткові аргументи стосовно доцільності розроблення стратегії забезпечення безпеки критичної інфраструктури в умовах дії особливого правового режиму воєнного стану. Цей документ, з огляду на вразливість та потенційні критичні наслідки порушень у роботі паливно-енергетичного комплексу, має визначати ключові загрози для його об'єктів; основні напрями забезпечення безпеки об'єктів (технічної, кадрової, кібербезпеки тощо); систему управління та координації, зокрема ролі операторів та особливостей взаємодії з міжнародними партнерами; програму фінансового та ресурсного забезпечення; способи здійснення моніторингу/аудиту й оцінювання ефективності.

ВИСНОВКИ

У дисертації на основі дослідження теоретико-прикладних засад адміністративної відповідальності та законодавчих положень щодо регулювання діяльності паливно-енергетичного комплексу з'ясовано сутність, зміст, ознаки та види правопорушень, що вчиняють у нафтогазовій галузі, визначено адміністративно-правовий статус суб'єктів, які здійснюють діяльність щодо запобігання правопорушенням, які вчиняють у нафтогазовій галузі, надано характеристику змісту адміністративно-правового забезпечення запобігання таким деліктам, а також розроблено сукупність заходів, спрямованих на вдосконалення національного законодавства та практики його застосування в цій сфері. Основні результати здійсненого дослідження такі:

1. Визначено, що діяльність нафтогазової галузі як провідної галузі економіки України, правові, економічні й організаційні засади якої визначає комплексний нормативно-правовий акт – Закон України «Про нафту і газ», а також Закон України «Про угоди про розподіл продукції» є предметом адміністративно-правового регулювання, що підтверджує наявність усіх його ознак. Нафтогазова галузь також є об'єктом державного регулювання. На сучасному етапі державотворення адміністративно-правове регулювання діяльності нафтогазової галузі має не тільки бути спрямовано за забезпечення суспільних відносин у цій сфері, а й передбачати комплекс заходів і засобів подолання ризиків та загроз, які можуть стати наслідком чисельних злочинів, що вчиняють представники російської федерації на території України, а також на забезпечення можливості створення та реалізації інноваційних проєктів щодо розвитку нафтогазової галузі.

2. Виокремлено проблемні питання, які потребують подальшого вивчення та розв'язання: 1) удосконалення адміністративно-правових норм щодо адміністративної відповідальності за порушення нафтогазовими підприємствами законодавства щодо захисту навколишнього природного середовища; 2) удосконалення комплаєнс-процедур на підприємствах, які займаються діяльністю з видобутку газу та нафти; 3) диференціація адміністративних і кримінальних правопорушень, які вчиняють у нафтогазовому секторі, їх актуалізація; 4) приведення національного адміністративного законодавства

відповідно до вимог міжнародних і європейських стандартів забезпечення діяльності нафтогазової галузі.

3. Доведено доцільність запозичення та інтеграції в національне адміністративне законодавство та практику його застосування позитивного досвіду зарубіжних держав, зокрема в частині: 1) встановлення особливих адміністративних санкцій за правопорушення в нафтогазовій галузі, які призвели до порушення екологічної безпеки (Норвегія); 2) закріплення обов'язку щодо створення та запровадження в діяльність нафтогазових компаній комплаєнс-процедур, зокрема це також стосується і приватних компаній (Франція); 3) удосконалення превентивної моделі шляхом створення та запровадження превентивних заходів у стратегіях розвитку нафтогазової галузі (Франція); 4) створення диференційованого та розгалуженого алгоритму отримання ліцензії на здійснення діяльності в нафтогазовій галузі (Велика Британія).

4. Удосконалено класифікацію правопорушень, що вчиняють у нафтогазовій галузі за такими критеріями: 1) за галуззю законодавства: кримінальні правопорушення; адміністративні правопорушення, господарські правопорушення; цивільні правопорушення; екологічні правопорушення; 2) за характером наслідків: правопорушення з майновою шкодою; правопорушення з екологічною шкодою; правопорушення, що спричиняють негативний вплив на енергетичну безпеку; правопорушення, що спричиняють репутаційну шкоду; 3) за суб'єктом складом: правопорушення, що вчиняють фізичні особи; правопорушення, що вчиняють юридичні особи; правопорушення, що вчиняють спеціальні суб'єкти.

5. Систематизовано суб'єктів адміністративно-правового регулювання діяльності національної нафтогазової галузі за такими критеріями: 1) за рівнем державного управління: суб'єкти, які здійснюють повноваження загальнодержавного характеру; центральні органи виконавчої влади галузевої, міжгалузевої та функціональної компетенції; центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом; органи місцевого самоврядування; 2) за способом реалізації адміністративно-правових повноважень: суб'єкти, які здійснюють правотворчу діяльність; суб'єкти, які здійснюють дозвільно-ліцензійну діяльність; суб'єкти, які здійснюють контроль-наглядову діяльність; суб'єкти, які здійснюють координацію; 3) за функціональною спрямованістю адміністративно-правових повноважень: суб'єкти стратегічного управління; суб'єкти, які здійснюють державне регулювання та ресурсне забезпечення нафтогазової галузі; суб'єкти, що регулюють відносини між роботодавцем і працівником з питань безпеки та виробничого середовища.

6. Обґрунтовано, що забезпечення умов дотримання законодавства у сфері використання надр здійснюють шляхом визначення переліку заходів, які можуть бути застосовані до осіб, що їх порушують: 1) спеціальні адміністративно-господарські – анулювання спеціального дозволу; призупинення діяльності підприємства; вилучення видобутих із порушенням законодавства ресурсів; 2) дисциплінарна відповідальність, яка може бути застосована до працівників підприємств, які порушили законодавство в досліджуваній сфері, що пов'язано з невиконанням або неналежним виконанням обов'язків; 3) цивільно-правова

відповідальність – відшкодування збитків, які було заподіяно державі через порушення законодавства у сфері використання надр; 4) адміністративна відповідальність за адміністративні правопорушення, пов'язані з порушенням вимог щодо охорони надр, порядку здійснення господарської діяльності тощо; 5) кримінальна відповідальність за порушення правил охорони або використання надр.

7. Визначено, що адміністративні правопорушення, що вчиняють у нафтогазовій галузі, може бути систематизовано так: 1) адміністративні правопорушення, пов'язані з порушенням законодавства з безпечного ведення робіт у галузях промисловості; 2) адміністративні правопорушення, пов'язані з витрачанням/використанням/користуванням паливно-енергетичними ресурсами; 3) адміністративні правопорушення, пов'язані з порушенням екологічних норм під час здійснення діяльності в нафтогазовій галузі.

8. Доведено, що більшість положень Директив щодо регулювання діяльності в нафтогазовій галузі залишаються неінтегрованими в національні законодавчі й інші нормативно-правові акти, і це зумовлює інтенсифікацію відповідних правопорушень. Аналіз законодавства Європейського Союзу надав можливість виявити такі актуальні напрями розвитку національного законодавства щодо запобігання адміністративним правопорушенням у нафтогазовій галузі й наближення його до *acquis communautaire*: 1) забезпечення поетапного правового механізму захисту даних під час здійснення морських нафтогазових операцій шляхом встановлення алгоритму збору та захисту технічних й експлуатаційних даних під час морських нафтогазових операцій, а також встановлення адміністративної та кримінальної відповідальності за його порушення; 2) сприяння подальшому розвитку механізму забезпечення безпеки критичної інфраструктури в енергетичному секторі, зокрема шляхом встановлення відповідальності за порушення вимог щодо забезпечення кіберзахисту об'єктів критичної інфраструктури; 3) удосконалення механізму захисту екологічної безпеки під час здійснення діяльності в нафтогазовій галузі; 4) посилення комплаєнс-процедур, які здійснюються у межах нафтогазової промисловості.

9. Сформовано рекомендації з удосконалення законодавства, що регулює діяльність у нафтогазовій галузі, зокрема Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо відповідальності за правопорушення, які посягають на нормальну діяльність у паливно-енергетичному комплексі.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Дудла П. А. Адміністративно-правовий статус суб'єктів, що здійснюють регулювання у нафтогазовій сфері. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2025. Вип. 6. С. 17–22.

2. Дудла П. А. Особливості адміністративно-правового регулювання діяльності національної нафтогазової галузі. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 12. С. 363–366. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-12/79>.

3. Дудла П. А. Особливості удосконалення адміністративного законодавства в частині відповідальності за правопорушення у нафтогазовій галузі. *Правові новели*. 2025. № 27. С. 293–299. DOI: <https://doi.org/10.32782/ln.2025.27.35>

4. Дудла П. А. Контроль як метод запобігання правопорушенням у нафтогазовій галузі. *Право і суспільство*. 2025. № 6. С. 751–756. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.6.106>

5. Дудла П. А. Особливості формування та реалізації політики у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів в умовах дії особливого правового режиму воєнного стану. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2025. № 6 (74). С. 103–107. DOI: <https://doi.org/10.51647/kelm.2025.6.14>

6. Дудла П. А. Удосконалення адміністративно-правового механізму запобігання правопорушенням у нафтогазовій галузі з урахуванням *Acquis Communautaire*. *Підприємництво, господарство і право*. 2025. №1 (341). С. 145–151.

7. Дудла П. А. Запобігання правопорушенням у нафтогазовій галузі: досвід Норвегії. *Сучасна доктрина юридичної практики та правоохорони* : матеріали круглого столу (Київ, 22 берез. 2024 р.). Київ, 2024. С. 61–62.

8. Дудла П. А. Міжнародний досвід запобігання правопорушенням у нафтогазовій галузі. *Право і правоохоронна діяльність: сучасний вимір і виклики глобалізації* : матеріали круглого столу (Київ, 6 груд. 2024 р.). Київ, 2024. С. 67–69.

9. Дудла П. А. Стан дослідження проблем запобігання правопорушенням, що вчиняються у нафтогазовій галузі. *Актуальні питання реформування правової системи держави: теорія та практика* : матеріали круглого столу (Київ, 30 трав. 2025 р.). Київ, 2025. С. 74–75.

10. Дудла П. А. Класифікація кримінальних правопорушень, що можуть вчинятись у нафтогазовій галузі. *Право і правоохоронна діяльність: сучасний вимір і виклики глобалізації* : матеріали круглого столу (Київ, 5 черв. 2025 р.). Київ, 2025. С. 67–68.

11. Дудла П. А. Особливості класифікації правопорушень, що вчиняються у нафтогазовій галузі. *Дотримання процесуальних прав осіб під час досудового розслідування в Україні* : матеріали міжвідом. наук.-практ. кругл. столу (Київ, 24 жовт. 2025 р.). Київ, 2025. С. 76–77.

АНОТАЦІЯ

Дудла П. А. Адміністративно-правові засади запобігання правопорушенням у нафтогазовій галузі. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Науково-дослідний інститут публічного права, Київ, 2026.

На основі аналізу наукових праць, законодавчих та інших нормативно-правових актів, а також судової практики в дисертації здійснено комплексне

теоретико-прикладне дослідження адміністративно-правових засад запобігання правопорушенням у нафтогазовій галузі. Проаналізовано діяльність нафтогазової галузі як предмета адміністративно-правового регулювання. Схарактеризовано міжнародний та європейський досвід запобігання правопорушенням у нафтогазовій галузі, а також сформовано рекомендації з удосконалення адміністративно-правового запобігання правопорушенням у нафтогазовій галузі з огляду на *acquis communautaire*. Проаналізовано систему суб'єктів адміністративно-правового регулювання діяльності національної нафтогазової галузі та систематизовано правопорушення, які вчиняють у нафтогазовій галузі. На підставі отриманих результатів, а також узагальнення теоретичних підходів учених і судової практики запропоновано систему змін та доповнень до національного законодавства, що врегульовує діяльність у нафтогазовій галузі, а також Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Ключові слова: адміністративно-правові засади, адміністративно-правове регулювання, правопорушення, нафтогазова галузь, паливно-енергетичний комплекс, запобігання, *acquis communautaire*, комплаєнс, міжнародний досвід, економічна безпека, екологічна безпека.

ABSTRACT

Dudla P. Administrative and Legal Principles of Preventing Offenses in the Oil and Gas Sector. – Manuscript.

Dissertation for obtaining the scientific degree of Candidate of Legal Sciences in the specialty 12.00.07 – Administrative Law and Procedure; Financial Law; Information Law. – Research Institute of Public Law, Kyiv, 2026.

The dissertation is one of the first comprehensive monographic studies in Ukraine devoted to the administrative and legal principles of preventing offenses in the oil and gas sector in general and under the special legal regime of martial law in particular. The study clarifies the essence, content, features, and types of offenses committed in the oil and gas sector, determines the administrative and legal status of entities engaged in activities aimed at preventing such offenses, provides a characterization of the content of administrative and legal support for preventing such delicts, and develops a set of measures aimed at improving national legislation and the practice of its application in this field.

Problematic issues that require further study and resolution are highlighted: improvement of administrative and legal norms regarding administrative liability for violations of environmental protection legislation by oil and gas enterprises; improvement of compliance procedures at enterprises engaged in oil and gas extraction; differentiation between administrative and criminal offenses committed in the oil and gas sector and their updating; bringing national administrative legislation into compliance with international and European standards for ensuring activities in the oil and gas sector.

The analysis of international experience made it possible to identify several key directions in which measures to prevent offenses in the oil and gas sector are

implemented: combating corruption, ensuring transparency and integrity of activities in the oil and gas sector; ensuring safe conditions for conducting activities in the oil and gas sector; environmental protection; development and implementation of appropriate compliance procedures; promoting the development of the energy complex and protection of critical infrastructure facilities.

It is determined that the concept of a subject of administrative law is indeed generalized and broader than the concept of a subject of administrative legal relations. For example, within the oil and gas sector, subjects of administrative law may include all persons endowed with administrative legal capacity, whereas subjects of administrative legal relations are specific participants in legal relations in the oil and gas sector. For the former, the exercise of rights and performance of obligations (for example, the possibility of obtaining a license) is a theoretically existing legal possibility, whereas for the latter it is a legal fact that has already occurred, meaning that such persons already have legal relations regarding activities in the oil and gas sector and are endowed with a specific set of rights and obligations.

It is proven that the National Commission for State Regulation of Energy and Public Utilities is the main subject of compliance procedures in the oil and gas sector. The Commission is involved in: formation and implementation of regulatory measures through the development and approval of instructions, conditions and rules for licensed activities, investment programs, methodologies, procedures, algorithms, standard forms of business contracts, etc.; formation and implementation of organizational and control measures through monitoring compliance with licensing conditions and determining access conditions to goods and services produced in the oil and gas sector; formation and implementation of sanctioning measures through the adoption of decisions on the application of administrative and economic sanctions and prevention of violations of licensing conditions.

It is established that control spheres may be differentiated depending on the powers of the entities exercising them as follows: control over subsoil use (State Service of Geology and Subsoil of Ukraine); control over compliance with environmental legislation (State Environmental Inspectorate); control over licensing procedures in the oil and gas sector (National Commission for State Regulation of Energy and Public Utilities); control over compliance with rules for the functioning of energy markets and economic justification of prices and tariffs (National Commission for State Regulation of Energy and Public Utilities); control over compliance with occupational safety and industrial safety rules (State Labor Service of Ukraine). Accordingly, supervision and control in the oil and gas sector are carried out at the state level and at the local level by local self-government bodies.

It is established that administrative offenses in the oil and gas sector may be systematized as follows: offenses related to violations of legislation on safe conduct of work in industrial sectors; offenses related to the consumption, use, or management of fuel and energy resources; offenses related to violations of environmental standards during activities in the oil and gas sector.

Based on the analysis of European Union legislation, the following current directions for the development of national legislation on preventing administrative offenses in the oil and gas sector and bringing it closer to the *acquis communautaire*

have been identified: ensuring a phased legal mechanism for data protection during offshore oil and gas operations by establishing procedures for collecting and protecting technical and operational data and introducing administrative and criminal liability for violations; promoting further development of mechanisms to ensure the security of critical infrastructure in the energy sector, particularly by establishing liability for violations of cybersecurity requirements; improving mechanisms for ensuring environmental safety during activities in the oil and gas sector; strengthening compliance procedures within the oil and gas industry.

Key words: administrative and legal foundations, administrative and legal regulation, offenses, oil and gas sector, fuel and energy complex, prevention, acquis communautaire, compliance, international experience, economic security, environmental security.